

Plans d'Acció Nacional sobre dones, pau i seguretat

Què és l'agenda sobre dones, pau i seguretat?

L'agenda sobre dones, pau i seguretat sorgeix fruit de l'aprovació per part del Consell de Seguretat de l'ONU de la resolució 1325. La resolució representa un marc legal internacional que aborda la dimensió de gènere dels conflictes armats i la construcció de la pau. Subratlla que els conflictes armats generen impactes desproporcionats en dones i nenes i al mateix temps reconeix que les dones són actores clau per a la construcció de la pau i la finalització dels conflictes armats. Estableix unes propostes d'acció per a l'ONU, els Estats membres, les parts en conflicte i els actors involucrats en negociacions de pau per tal de mitigar les conseqüències negatives dels conflictes sobre les dones i promoure la seva participació en tots els esforços de construcció de pau.

Després de l'aprovació de la resolució 1325, el Consell de Seguretat de l'ONU ha adoptat set resolucions més: 1820 (2008), 1888 (2009), 1889 (2009), 1960 (2010), 2106 (2013), 2122 (2013) i 2242 (2015). Aquestes resolucions conformen la coneguda com agenda sobre dones, pau i seguretat i complementen i amplien la resolució 1325.

Què és un Pla d'Acció Nacional sobre dones, pau i seguretat?

Els Plans d'Acció Nacional (PAN) són eines desenvolupades pels governs que permeten traduir al context nacional l'agenda sobre dones, pau i seguretat i que han de servir per a facilitar la implementació de la resolució 1325 a cada Estat. Idealment els PAN han d'incorporar de manera substantiva la participació de la societat civil.

Els PAN defineixen les prioritats en matèria de dones, pau i seguretat i estableixen les estratègies i les polítiques concretes que han de permetre la implementació de la resolució 1325. Els PAN han de definir una sèrie d'elements imprescindibles per a una aplicació efectiva. En primer lloc el PAN ha de determinar els objectius que es busca assolir mitjançant l'aplicació del pla, definint accions concretes que ho permetin i els resultats esperats. En segon lloc, les responsabilitats –quins actors han de coordinar i liderar la seva aplicació i quins actors són responsables de cada acció concreta–. En tercer lloc, s'ha d'establir un calendari –quin és el marc temporal per a l'aplicació del pla, preferiblement al marge de les dinàmiques electorals d'un país–. A més, s'han d'especificar mecanismes d'avaluació i rendiment de comptes, establint indicadors i garanties de que la societat civil i altres actors rellevants com per exemple els Parlaments, podran supervisar la implementació del pla. Finalment, un PAN ha d'incloure el pressupost del que es disposa per a fer-lo efectiu i per traduir els objectius en accions efectives.

L'agenda sobre dones, pau i seguretat estableix quatre eixos d'acció que haurien de definir les àrees de treball principals d'un PAN:

- Prevenció
- Participació
- Protecció
- Socors i Recuperació

Els PAN han de servir també per a coordinar la feina de tots els actors involucrats en la implementació de l'agenda sobre dones, pau i seguretat a nivell nacional. Aquesta coordinació ha d'implicar tant als diferents actors governamentals amb responsabilitats directes en la implementació del Pla com a la societat civil i els parlaments. Per tal de que això sigui possible s'han de generar espais d'interlocució que permetin que la societat civil, incloent els grups de dones, exigeixi als governs el compliment dels compromisos adquirits.

Com s'elabora un Pla d'Acció Nacional sobre dones, pau i seguretat?

Tot i que el lideratge sobre els PAN recau en els governs, donat que es tracta de documents que han guiar les polítiques públiques sobre dones, pau i seguretat, és important que el disseny d'aquests plans es faci de manera coordinada amb la societat civil. La participació de tots els actors rellevants per a l'agenda sobre dones, pau i seguretat és crucial per a l'èxit d'aquests plans i per a que es produeixi una veritable apropiació per part de tota la societat.

Les organitzacions de la societat civil poden agrupar-se en plataformes de coordinació que permetin enfortir i donar visibilitat a la seva feina relativa a l'agenda sobre dones, pau i seguretat. Aquesta coordinació ha de permetre traçar algunes prioritats comunes del que hauria d'incloure un futur PAN. Però la societat civil no només ha de tenir veu per fer propostes sobre què hauria d'incloure un PAN. També ha de poder tenir un paper directe durant el procés de disseny i redacció del Pla. Posteriorment, un cop aprovat, el paper de la societat civil és clau en el seguiment de la implementació així com en subsegüents avaluacions i revisions. La societat civil pot enfortir la seva implementació implicant-se activament en l'aplicació del pla, però també supervisant l'acció de govern i exigint rendiment de comptes.

Els processos d'elaboració de PAN han de ser el més participatius i transparents possibles, facilitant l'accés a la informació a tots els actors implicats i generant espais de diàleg i intercanvi. Abans de l'aprovació d'un pla, és important generar processos que permetin recollir diferents aportacions i que el text pugui ser validat per tots els actors involucrats.

Per part dels governs, és important definir quins han de ser els actors implicats, donat que l'agenda sobre dones, pau i seguretat és una agenda àmplia que involucra moltes àrees de govern i diferents nivells de l'administració. Tot i que tradicionalment han estat els ministeris d'exteriors, defensa i igualtat els més involucrats, és important implicar altres ministeris que poden fer aportacions importants, com per exemple els de justícia o educació. També és important involucrar a diferents nivells de l'administració, el que hauria de permetre acostar l'agenda sobre dones, pau i seguretat a la ciutadania.

La societat civil pot tenir dificultats, inclús de tipus logístic, organitzatiu o per manca de recursos, per poder participar en el procés d'elaboració i és important que puguin existir recursos i mecanismes per garantir processos que siguin transparents i inclusius.

Com s'implementen i com s'avaluen els Plans d'Acció Nacional?

Per a que la implementació d'un PAN sigui efectiva s'ha de garantir que totes les persones responsables coneguin amb profunditat què implica treballar des d'una perspectiva de gènere i rebin la formació necessària. La implementació dels plans s'ha de portar a terme amb la màxima transparència possible. És important també que els parlaments siguin puntualment informats de tot el procés. A més, la implementació dels PAN ha de ser avaluada de manera independent i neutral, per tal de poder identificar possibles mancances i possibilitats de millora.